

ဆရာကြီးယုဒသန်အကြောင်းသိမှတ်တွယ်ရာအကျဉ်း

သမိုင်းရှင် ဘုရားသခင်သည် မိမိအလိုတော် ပြည့်စုံစေရေး အတွက် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ငံလျှင်၊ ဂိုဏ်းဂဏတစ်ခုစီကို သီးခြားရွေးချယ် တာဝန်ပေးထားကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် ဘုရားသခင် ရွေးကောက်သော အသင်းတော်မှာ နှစ်ခြင်းအသင်းတော်များသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ နှစ်ခြင်းယုံကြည်သူများအနေဖြင့် ဆရာကြီးယုဒသန်မှတစ်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်း လာသော ဘုရားပေးမဟာတာဝန်ကြီးကို သိရှိအောင် မီးမောင်းထိုးထား ပါသည်။

- ၉/၈/၁၇၈၈ ဆရာကြီးယုဒသန်သည် အမေရိကပြည် Massachusetts ပြည်နယ် Malden မြို့တွင် ဖမိများဖြစ်ကြသော Rev. Adoniran Judson Srနှင့်ဇနီးAbigail Brown Judsonတို့မှ ပေါက်ဖွားသောအကြီးဆုံး သားကြီးဖြစ်ပါသည်။
- ၁၁/၈/၁၈၀၂ မက်ဆက်ချူးဆပ်ပြည်နယ်၊ Plymouthမြို့သို့ သာသနာပြုတာဝန်ဖြင့် မိသားစုပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြပါသည်။
- ၁၇/၈/၁၈၀၄ Rhoges Island ပြည်နယ် Brown Universityတွင်ပညာဆည်းပူးခဲ့ပါသည်။ တက္ကသိုလ်ပညာဆည်းပူးစဉ် ဘုရားမဲ့ဝါဒအချို့ Jacob Eamesနှင့် ရင်းနှီး၍ ကိုယ်တိုင်လည်း ယင်းဝါဒကိုခံယူခဲ့သည်ဟုစာဆို ရှိခဲ့ပါသည်။
- ၂/၉/၁၈၀၇ Brown တက္ကသိုလ်မှ B.A ဝိဇာဘွဲ့ကို ဂုဏ်ထူးဖြင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။
- ၁၇/၉/၁၈၀၇ ကလေးသူငယ်တို့အတွက် Plymouth Independent Academy အလွတ်ပညာသင်ကျောင်းဖွင့်လှစ် ၍ခေတ္တမျှသင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။
- ၁၁/၈/၁၈၀၈ လူငယ်သဘာအလျှောက် တည်ငြိမ်မှုမရသေးပဲ နေအိမ်မှခွာ၍ အရပ်ရပ် လည့်လည်ခရီးသွားစဉ် တစ်နေ့သောည၌ တည်းခိုခန်းတစ်ခုတွင် ဝင်ရောက်တည်းခိုခဲ့ရသည်။ ကပ်လျှက်ရှိသောအခန်းတွင် ဝေဒနာသည်တစ် ဦးကွယ်လွန်ခဲ့ရာ အခြားသူမဟုတ် သူငယ်ချင်းဘုရားမဲ့ဝါဒသ Jacob Eames ဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။ ဤသေခြင်းကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှား လျှက်ကျန်ခဲ့ရာ မိသားစုနေအိမ်သို့ ၂၂-၉-၁၈၀၈တွင်ပြည်လည်ရောက် ရှိသည်။
- ၂/၁၀/၂၈၀၈ ဓမ္မဝန်ဆောင်ဆရာကြီးတို့၏ အကြံပြု ဖိတ်ခေါ်မှုဖြင့်Andover မြို့တွင်

- ၂၈/၅/၁၈၀၉ စတင်တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်သောကျမ်းစာသင်ကျောင်း Andover Theological Seminaryသို့တက်ရောက်ဓမ္မပညာဆည်းပူးပါသည်။
- /၆/၁၈၀၉ ဖခင်သင်းအုပ်ဆရာအဖြစ် တာဝန်ယူလျက်ရှိသော Plymouth Congregation Church တွင်အသင်းသားအဖြစ် စတင်ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။
- /၉/၁၈၀၉ Willians College မှအောင်မြင်ပြီး ဤကျန်းစာသင်တန်းသို့ ရောက်ရှိလာ သည့် Samuel . J Mills, Samuel Nott, Samuel Newells, James Richards, Gordon Hall (သာသနာ့သမိုင်းတွင်ထင်ရှားသော) ကောက်ရိုးပုံးဆုတောင်းစည်းဝေးအဖွဲ့(Hay Stack Prayer Meeting)အဖွဲ့ဝင်များတို့နှင့် မိတ်ဆွေဖြစ်ကြရာမှ သာသနာပြုစိတ်ဓါတ် ပိုမိုတိုးပွားခဲ့သည်ဟုဆိုလျှင် မှားနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။
- /၂/၁၈၁၀ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ဝန်ဆောင်Chaplainအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ Rev.Claudius Buchanan ၏တရားဟောချက် Star in the East ပုံနှိပ်စာကို ဖတ်ခြင်းဖြင့် အရှေ့တိုင်းတို့တွင်သာသနာပြုရန်စိတ်ဝင်စားသည်ဟု စာဆိုရှိပါသည်။
- ၂၈/၆/၁၈၁၀ ကျောင်းဝင်းအနီး တောင်ကုန်းတစ်နေရာတွင် အာရုံပြုလမ်းလျှောက်စဉ် “သင်တို့သည်သွား၍လူမျိုးတကာတို့ကိုငါ့တပည့်ဖြစ်စေလျက် ။ ငါသည်လည်း ကပ်ကမ္ဘာကုန်သည့်တင်အောင် သင်တို့နှင့်အတူ အစဉ်ရှိမည်” ဟူသည့် မသဲ၂၈:၁၈-၂၀ပါ ကျမ်းစကားများကို နားတွင် ကြားရသည်တွင် ဘုရားသခင်၏ခေါ်တော်မူသံ၊ ဘုရားသခင်ပေးတော်မူသောဗျာဒိတ်ရူပါရုံအဖြစ်ယုံကြည်ခံယူလျက်၊ သာသနာပြုဆရာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းရန် ထိုနေရာတွင်ပင် ဒူးထောက်ဆုတောင်း၊ ဆက်ကပ်ခဲ့ပါသည်။(ယင်းသို့ ဆက်ကပ်ခဲ့သည့်နေရာ Mis-sion Woods ကျောက်တုံးပေါ်တွင် ကဗျည်းထိုးလျက် မော်ကွန်းတင်ထားပါသည်။
- ၅/၉/၁၈၁၀ New England ဒေသရှိ Congregational အသင်းတော်များ၏ သင်းလုံးကျွတ် စည်းဝေးတစ်ရပ်ကိုBradford မြို့တွင်ကျင်းပရာ ယုဒသန် နှင့်အဖွဲ့ကတင်သွင်း၊ တင်ပြချက်ကိုနှစ်သက်ကြ၍ ပြည်ပသာသနာပြုရေးအတွက် The American Board of Commissioners for foreign Mission အဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ အဖွဲ့ဝင်(၃)ဦး ပါဝင်သော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်စေသည်။
- ၂၄/၉/၁၈၁၀ Brown University မှM.Aမဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရရှိသည်။
- Andover Theological Seminary ကျမ်းစာ သင်ကျောင်းမှ

- ဂုဏ်ထူးဖြင့်အောင်မြင်ပါသည်။
- ၁၁/၁/၁၈၁၁ သာသနာပြုအဖွဲ့ကြီးတွင် ငွေရေးကြေးရေး အခက်များကြောင့် လုပ်ငန်း မစနိုင်သေးပဲ ကြန့်ကြာသည်ကိုအားမရသဖြင့် အင်္ဂလန်မြို့ရှိသာသနာပြု အသင်းကြီး London Missionary Society နှင့် အဆက်အ သွယ်ပြုရန် အင်္ဂလန်သို့ ခရီးပြုသော်လည်း လမ်းတွင်ပြင်သစ်တို့၏ဖမ်း ဆည်းခြင်းကိုခံရပြီး ရည်ရွယ်ချက်မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။
- ၁၈/၉/၁၈၁၁ နိုင်ငံရပ်ခြား သာသနာပြုအသင်းကြီး The American Board of Commissioners for Forgive Mission အဖွဲ့ကြီး၏အစည်း အဝေးကို Worcester မြို့တွင်ကျင်းပကြရာ။
- ၁၉/၉/၁၈၁၁ Adoniran Judson, Samuel Nott, Samuel Newell, Gordon Hall တို့ကိုသာသနာပြုဆရာများအဖြစ် ခန့်ထားစေလွှတ်ရန် ၁၉-၉-၁၈၁၁နေ့တွင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။
- ၅/၂/၁၈၁၂ Bregford မြို့နေသင်းထောက်ကြီး John HasselStine၏အငယ် ဆုံးသမီးဖြစ်သူ (၂၃)နှစ်အရွယ်ရှိကျောင်းဆရာမ Ann Hesseltineနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပါသည်။
- ၆/၂/၁၈၁၂ Salemမြို့Tabernacleတွင် Samuel Nott, Samuel Newell, Gordon Hall, Luther Rice တို့နှင့်အတူ လက်တင်မင်္ဂလာ ခံယူပါသည်။
- ၁၉/၂/၁၈၁၂ Samuel Newell နှင့်ဇနီး Harriet တို့နှင့်မက်ဆက်ချူးဆက်ပြည် နယ်Salemမြို့မှCaravenအမည်ရှိပင်လယ်ကူးသင်္ဘောနှင့်စတင်ထွက် ခွာလာသည်။
- ၁၇/၆/၁၈၁၂ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလ်ကတ္တားမြို့သို့ ၁၇-၆-၁၈၁၂ တွင်ရောက်ရှိကြသည်။ အင်္ဂလိပ်နှစ်ခြင်းသာသနာပြု ဆရာကြီးWillianCary, Marshman, Willian Ward တို့လာရောက်ကြိုဆိုကြသည်။
- ၆/၉/၁၈၁၂ ဆရာကြီးယုဒသန်နှင့်ဇနီး Annတို့ ကာလ်ကတ္တားLalBazaarနှစ်ခြင်း အသင်းတော်တွင် ဆရာ Willian Ward လက်ဖြင့်နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ခံယူကြပါသည်။
- /၁၁/၁၈၁၂ East India Company ကလက်မခံနေထိုင်ခွင့်မပြုသောကြောင့် နိုဝင်ဘာလတွင် အာဖရိတိုက်အရှေ့ကမ်းလွန် မဒကာစကာကျွန်းအနီးရှိ တည်ရသော ပြင်သစ်ပိုင်ကျွန်း Isle of France သို့ထွက်ခွာမည့်ပြင် သစ်ပိုင်သင်္ဘောLabell Croele ဖြင့်ခက်ခဲစွာလိုက်ပါသွားရသည်။

၁၇/၁/၁၈၁၃ ပြင်သစ်ပိုင်ကျွန်း Isle of France သို့ဆိုက်ရောက်သည်။ ရှေ့ကရောက် နှင့်သော Samuel Newellနှင့်တွေ့ကြသောအခါဇနီး Harriet ကွယ်လွန်ပြီးကြောင်းနှင့်သာသနာပြုရန် အလားအလာမကောင်းကြောင်း သိရသည်။

၇/၅/၁၈၁၃ သာသနာပြုရန် အစစအရာ အဆင်မပြေသောကြောင့် မလေးရှားနိုင်ငံ ပီနန်ကျွန်းသို့ သွားရောက်သာသနာပြုကြံရွယ်လျက် ပြင်သစ်ပိုင်ကျွန်း Isle of France မှထွက်ခွာခဲ့ကြရာ ဇွန်လ(၁/၄)ရက်နေ့တွင် Madras မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကျသည်။ အင်္ဂလိပ်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုဆရာ Loveless ဇနီးမောင်နှံအိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုနေထိုင်ခဲ့သည်။

၂၂/၆/၁၈၁၃ East India Company က ကြာရှည်လက်ခံခွင့်မပြုသောကြောင့် သတ်မှတ်မကုန်မှီ ရရာသင်္ဘောဖြင့် ရောက်ရာဒေသသို့ ထွက်ခွာရန် ကန့်သတ်ရက်အတွင်း Madras မြို့မှ ထွက်ခွာဖြင့် Georgiana သင်္ဘောဖြင့် တစ်ခုတည်းသော ဒေသဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့သို့ထွက်ခွာ ခဲ့ကြသည်။

၁၂/၇/၁၈၁၃ ညဦးပိုင်းနေ့ဝင်စအချိန်တွင် Georgiana သင်္ဘော ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း သို့ ရောက်ရှိဆိုက်ကပ်သည်။ ဆရာကြီးတစ်ဦးတည်းကမ်းပေါ်သို့တက်၍ ခေတ္တမျှကြည့်ရှုလေ့လာသည်။

၁၃/၇/၁၈၁၃ (၁၃)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့တွင် ဆရာကြီးတို့ဇနီးမောင်နှံသည်ရန်ကုန်မြို့တွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော အင်္ဂလိပ်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုဆရာကြီး Felax Carey (Willian Carey ၏သား) နေအိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုအခြေ ချခွင့်ရခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆရာကြီး Felax Carey သည် အင်းဝ နေပြည်တော်တွင် ရောက်နေခိုကဖြစ်သော်လည်း ဆရာကတော်က ကောင်းမွန်စွာ ဧည့်ဝတ်ပြုခဲ့ပါသည်။

“အခြားသောတံခါးများကို ပိတ်ထားသော်လည်း ဘုရားသခင်သည် မိမိအလိုရှိတော်မူရာ တံခါးတစ်ခုကိုမူ ဖွင့်ထားတော်မူခံသည်ဖြစ်ရာ ကျေးဇူးတော်ပင်ဖြစ်ချေသည်။”

၁၃/၇/၁၈၁၆ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်း ပြုစုပြီးစည်းသည်။
၂၀/၅/၁၈၁၇ ရှင်မသဲခရစ်ဝင်ကျမ်းကို မြန်မာဘာသာသို့ စတင်ပြန်ဆိုပါသည်။
၄/၄/၁၈၁၉ မြန်မာစကားဖြင့် ကိုးကွယ်ဝတ်ပြုခြင်း အစပြုခဲ့သည်။

၂၅/၄/၁၈၁၉ ရွှေတိဂုံစေတီသို့ သွားရာလမ်း၌ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသောတရားဇရပ် သစ် တွင်လမ်းသွားလမ်းလာတို့ကို မြန်မာဘာသာဖြင့်စတင်၍ တရားဟောပါ သည်။

၃၀/၄/၁၈၁၉ (သောကြာနေ့) မောင်(ဦး)နော လာရောက်တွေ့ဆုံ၍ တရားဆွေးနွေး မေးမြန်းမှုပြုသည်။

၂၇/၆/၁၈၁၉ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများထဲမှ ပြောင်းလဲယုံကြည်သက်ဝင်သူမောင်(ဦး) နောကို နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာပေးပါသည်။

၇/၁၁/၁၈၁၉ မောင်(ဦး)သာလှနှင့် မောင်(ဦး)ပြား တို့နှစ်ဦးအားနှစ်ခြင်းမင်္ဂလာပေးပါ သည်။

၁၀/၁၁/၁၈၁၉ မြန်မာစကားဖြင့် ပထမဆုံးသော ဆုတောင်းစည်းဝေးကျင်းပသည်။

၂၁/၁၂/၁၈၁၉ လွတ်လပ်စွာ သာသနာပြုခွင့်အတွက် ဆရာဂျိမ်(စ်)ကိုလ်မင်း Mr. James Colman မောင်(ဦး)နောတို့နှင့် အတူ အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ခရီးပြုခဲ့ရာ ၂၅-၁-၁၈၂၀တွင် ရောက်ရှိကြသည်။ရန်ကုန်မြို့တွင်ရင်းနှီး ခဲ့ဖူးသည့် အရာရှိတစ်ဦး၏အကူအညီဖြင့် ဘကြီးတော်ဘုရားထံ အခစား ဝင်ခွင့်ရလျက် လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားသော် လည်း အခွင့်မသာခဲ့ပေ။

၆/၂/၁၈၂၀ နေပြည်တော်တွင် (၁၄)ရက်ခန့်ဆက်လက်နေထိုင်ပြီး(၆-၂၁၈၂၀)ရက်နေ့ တွင် ပြန်လည်ထွက်ခွာခဲ့ကြရာ (၁၈-၂-၁၈၂၀)ရက်နေ့တွင်ရန်ကုန်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိကြသည်။ ထို့နောက် လွတ်လပ်စွာသာသနာပြုနိုင်ရန် အတွက် သာသနာပြုဌာနကို ရန်ကုန်မြို့မှစစ်တကောင်းမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့ လုပ်ဆောင်ရန် သင့်မသင့် သာသနာပြုဆရာ/မများတို့နှင့် တပည့်တော် တို့ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြရာ-

၂၄-၂-၁၈၂၀ နေ့တွင် ဦးပြားက ယောက်ဖတော်စပ်သူ မောင်(ဦး)မြတ်ယာ နှင့်အတူ လာရောက်၍ မောင်မြတ်ယာသည် နှစ်ခြင်းခံယူရန် စဉ်းစားလျက်ရှိ ကြောင်းနှင့် သာသနာပြုဆရာ/မတို့ ရန်ကုန်မှအခြားဒေသသို့ ထွက်ခွာ ရန်မသင့်သေးကြောင်း၊ အနည်းဆုံး တပည့်တော်(၁၀)ယောက်ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းပြီးမှ ထွက်ခွာရန်၊ လိုအပ်ပါက တစ်ဦးကို ဆရာအရာခန့်ထား လျက် သွားလိုကသွားကြရန်နှင့် ဘုရားရှင်၏သာသနာတော်သည်တိုးပွား မည်အမှန်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြကြရာ သာသနာပြုတို့ အနေနှင့်တပည့် တော်တို့၏ ယုံကြည်ခြင်းကို တွေ့မြင်ရသည့်အတွက် ဝမ်းသာဝမ်းနည်း ဖြစ်လျက် အစီအစဉ်ပြောင်းဆက်လက်နေထိုင် အမှုတော်ဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။

၂၁/၈/၁၈၂၁ ဆရာမအဲန် အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ ခေတ္တပြန်သည်။

၁၃/၁၂/၁၈၁၂ Dr. Jonathan Priceနှင့်ဇနီးရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်ရှိသည်။

၂၈/၈/၁၈၂၂ ဘကြီးတော်ဘုရင် မင်းမြတ်၏ဆင့်ခေါ်ချက်အရ ဆရာကြီးယုဒသန်နှင့် ဆရာဝန် Dr. Jonathan Price တို့အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ရေကြောင်း ခရီးဖြင့် ဆန်တက်ခဲ့ကြရာ-

၂၇/၉/၁၈၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ Dr. Jonathan Price အတွက် စစ်ကိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ဆရာကြီးယုဒသန် အတွက် အင်းဝနေပြည်တော်တွင်လည်းကောင်း မြေနေရာများရရှိကြပါသည်။

၁၂/၇/၁၈၂၃ မေသစ်ကျမ်းကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီးစီးသည်။မေဟောင်းကျမ်းကို စတင်ဘာသာပြန်ပါသည်။

၅/၁၂/၁၈၂၃ ဆရာမအဲန် အမေရိကန်မှ ရန်ကုန်သို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်သည်။
၂၃/၁/၁၈၂၄ မိသားစုနှင့်အတူ ဆရာကြီးယုဒသန် အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိသည်။

၈/၆/၁၈၂၄ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာပထမစစ်ပွဲဖြစ်၍ ဆရာကြီးယုဒသန်နှင့် Dr. Jonathan Price တို့ မသင်္ကာမှုနှင့်ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်(အင်းဝလက်မရွံ့ထောင်)ခြင်းခံ ရသည်။

၂/၅/၁၈၂၅ အင်းဝနေပြည်တော် လက်မရွံ့ထောင်မှ အောင်ပင်လယ်(ရွာ)ထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းခံရသည်။

“မြန်မာဘာသာပြန်ပြီးဖြစ်သော မေသစ်ကျမ်းစာမူများ
“မြန်မာဘာသာပြန်ပြီးဖြစ်သော မေသစ်ကျမ်းစာမူများ
မပျောက်ပျက်စေရန် ဆရာမကြီးအဲန်က ခေါင်းအုံးအတွင်း ထည့်သွင်းချုပ်လုပ်၍ ထောင်တွင်း၌ ဆရာကြီးအသုံးပြုရန် ပေးပို့ထားခဲ့ပါသည်။ ထောင်ပြောင်းသောအခါ၊ ပြင်ပ၌စွန့်ပစ်ထားသည်ကို ဦးအင်းတွေ့ရှိပြီး၊ ပြန်လည်ကောင်ယခွဲသဖြင့် ဆုံးရှုံးခြင်းမရှိခဲ့သည်မှာ ဘုရားသခင်၏ကျေးဇူးတော်ပင်ဖြစ်ပေသည်။”

၂/၅/၁၈၂၅ အင်းဝနေပြည်တော် လက်မရွံ့ထောင်မှ အောင်ပင်လယ်(ရွာ)ထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းခံရသည်။

၇/၁၁/၁၈၂၅ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုရန် ညှိနှိုင်းရာတွင် စကားပြန်အဖြစ်ထမ်းဆောင်ရန်ရ နှုတ်/မလွန်သို့ခေါ်ဆောင်ခြင်းခံရသည်။

၁၇/၁၂/၁၈၂၅ တာဝန်ပြီးဆုံးသည်နောက် ရ နှုတ်/မလွန်မှအင်းဝ၊အင်းဝမှအောင်ပင်လယ် သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိသည်။ စစ်ပြေငြိမ်းရေးညှိနှိုင်းစကား ဆိုကြရာတွင် အင်္ဂလိပ်(Sir.Archibald Campbell)တို့ဘက်မှ ဆရာကြီးယုဒ

သန်နှင့်မိသားစုတို့ကို အောက်ပြည်သို့လွတ်လပ်စွာပြန်ခွင့်ပြုရန်တောင်းဆိုရာ ဘကြီးတော် မင်းတရားက“သူတို့တွေဟာ အင်္ဂလိပ်မဟုတ်ဘူး၊ ငါ့လူတွေ၊ သူတို့ကိုသွားခွင့်မပေးနိုင်ဘူး”ဟု မိန့်တော်မူသည်ကို သိမှတ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

၃၁/၁၂/၁၈၂၅ အကျဉ်းချထားခြင်းမှလွတ်၍ မြောက်ဘက်ဝန် Governor of the North Gate၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင်နေထိုင်ခွင့်ရသည်။

၂၁/၂/၁၈၂၆ ချုပ်နှောင်မှုအားလုံးမှလွတ်၍ ရ နှုပ်/မလွန်သို့ မိသားစုနှင့်အတူစုန်ဆင်းပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ရန်ကုန်သို့ပြန်လည်ထွက်ခွာခဲ့သည်။

၂/၇/၁၈၂၆ ရန်ကုန်မြို့ရှိ သာသနာ့လုပ်ငန်းများကို ပိတ်သိမ်းကာရန်ကုန်တပည့်တော်အချို့တို့နှင့် ရွှေ့ပြောင်းကြ၍ကျိုကမိမြို့သို့ရောက်ရှိကြသည်။

၅/၇/၁၈၂၆ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံ ခရော့ဖို့ Mr. Crawford၏အကူအညီတောင်းခံချက်အရကုန်သွယ်ရေး စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန်အတွက် ကျိုကမိမြို့မှအင်းဝနေပြည်တော်သို့ စတင်ထွက်ခွာခဲ့သည်။

၃၀/၉/၁၈၂၆ အင်းဝနေပြည်တော်သို့ စတုတ္ထအကြိမ် ရောက်ရပြန်ပြန်သည်။ နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းရာတွင် လွတ်လပ်စွာတရားဟောပြောခွင့်ရဖို့ရန် မျှော်လင့်၍ လိုက်ပါခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် အောင်မြင်မှုမရရှိပေ။

၂၄/၁၀/၁၈၂၆ ဆရာကြီးကတော် ဆရာမကြီးအဲန်ဂျက်ဆင် ကျိုကမိမြို့တွင် ဘုန်းတော်ဝင်စားသည်။

၂၄/၁/၁၈၂၇ ဆရာကြီးယုဒသန် ကျိုကမိမြို့သို့ ပြန်လည် ဆိုက်ရောက်သည်။
၁၀/၈/၁၈၂၇ ကျိုကမိမြို့မှ မော်လမြိုင်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။

၉/၅/၁၈၂၈ မိခင်တကသိုလ် ဖြစ်သည့် Brown University မှချီးမြှင့်သည့် ဂုဏ်ထူးဆောင်ပါရဂူ Doctor of Divinity.D.Dဒေါက်တာဘွဲ့ကို လက်မခံ ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉/၁၂/၁၈၃၂ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဓမ္မသစ်ကျမ်းကို ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည်။
၃၁/၁/၁၈၃၄ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီးစီးသည်။
၁၀/၄/၁၈၃၄ ထားဝယ်မြို့တွင် ဘုန်းတော်ဝင်စားခဲ့ပြီးဖြစ်သော သာသနာပြုဆရာကြီး Rev. Georange Jana Boar Dman၏ဇနီး ဆရာမကြီး ဆာရာဘို့(ဒ)မန် Mrs.Sarah Boardmanနှင့်ထားဝယ်မြို့တွင်ထိမ်းမြားလက်ထပ်၍ ဒုတိယအိမ်ထောင် ထူထောင်သည်။

၂၉/၁၂/၁၈၃၅ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုပြီးဖြစ်သော သမ္မာကျမ်းစာ(ဓမ္မဟောင်း/ဓမ္မသစ်) အပြည့်အစုံ၊ ပထမအကြိမ်အကြိမ် ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည်။

၁၈/၁၁/၁၈၃၇ သမ္မာကျမ်းချုပ်ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားပြုစုပြီးစီးသည်။

- ၂၅/၇/၁၈၄၅ ဇနီးဆရာမကြီးဆာရာ၏ ကျန်းမာရေးချို့ယွင်းမှုကြောင့် အမေရိကနိုင်ငံ ဖက်သ ဦးတည်ခရီးပြုခဲ့ကြရာ ၁-၉-၁၈၄၅ရက်နေ့တွင် ခေါ်တော်မူခြင်း ခံရ၍ St. Helena ကျွန်းတွင်သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ရသည်။ ဆရာကြီးကိုယ်တိုင်မူ အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ ခရီးဆက်ခဲ့ပါသည်။ သာသနာပြုသက်တမ်း တစ်လျှောက် ပထမဆုံးနှင့် နောက်ဆုံးအကြိမ်ဖြစ်ပါသည်။
- ၁/၆/၁၈၄၆ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ရှိနေစဉ်အတွင်း လှည့်လည်သွားလာ ဟောပြော သက်သေခံခြင်းများ ပြုသည်သာမကနာမ်မည်ကျော် စာရေးဆရာမ Miss. Emily Chubuck ကလောင်အမည် (Fannie Forester) နှင့် Hamilton မြို့တွင်ထိမ်းမြား၍ တတိယအိမ်ထောင်ကိုတည်ထောင် သည်။
- ၃၀/၁၁/၁၈၄၆ အခြားသာသနာပြု ဆရာမိသားစု(၂)စုနှင့်အတူ မော်လမြိုင်မြို့သို့ပြန် လည် ဆိုက်ရောက်ပါသည်။
- ၂၄/၁/၁၈၄၉ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန် ရေးသားပြုစု ပြီးစီးသည်။(မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်) အဘိဓာန်ကိုမူ ပြီးဆုံးသည့်တိုင်အောင် ပြုစုနိုင်စွမ်းမရှိတော့ပေ။
- ၃/၄/၁၈၅၀ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ဆိုးသောကြောင့် သက်သာမှုရမည်ဟုမျှော်လင့် လျှက် ကျန်းမာရေးမကောင်း သောကြောင့် Rev. Thomas Ranney လိုက်ပါလျက် ပြင်သစ်နိုင်ငံ Aristide Maria သင်္ဘောဖြင့် ပင်လယ် ခရီးထွက်ခဲ့ကြသည်။
- ၁၂/၄/၁၈၅၀ သောကြာနေ့၊ ညနေ(၄:၁၅)အချိန်တွင် အင်ဒမန်(ကပ္ပလီကျွန်း) အနီးတွင် ပင်လယ်ပြင် တစ်နေရာ၌ အသက်(၆၂)နှစ်ရှိ ဆရာကြီးယုဒသန်သည် သခင်ဘုရား၌ ဘုန်းတော်ဝင်စားပါသည်။ ဆရာကြီး၏ ကျန်ကြွင်းသော ရုပ်ခန္ဓာကို ပင်လယ်ပြင်၌ သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ရပေသည်။ သုခ ၊ ဒုက္ခ ဘယ်သို့ တွေ့တွေ့ ရှေ့သို့ဆောင်ရွက်ရမည်။

မြန်မာလွင်ပြင်--ငါတို့ကျဲ၍
 ဇိအုန်ထိပ်၌--ရိပ်မည်
 သုခ ၊ ဒုက္ခ ဘယ်သို့တွေ့တွေ့
 ရှေ့သို့ဆောင်ရွက်ရမည်။ မြန်မာလွင်ပြင်
 ငါတို့ကျဲ၍ We ဇိအုန်ထိပ်၌--ရိပ်မည်.

*In Joy or Sorrow, health or
 Pain Our course be onward still; We sow on Burma's barrehill We
 reap on Zion hill.*